

Diploma Ferdinanda II. Georgu Steinbergu iz 1766. godine

Barbir, Denis

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:112978>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-26**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET U RIJECI
RIJEKA

Denis Barbir

DIPLOMA FERDINANDA II. GEORGU STEINBERGERU IZ 1766.
GODINE

- završni rad -

RIJEKA, 2019.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET U RIJECI
RIJEKA

Diploma Ferdinanda II. Georgu Steinbergeru iz 1766. godine

- završni rad -

STUDIJ: Dvopredmetni studij povijesti i njemačkog jezika i književnosti

MENTOR: doc. dr. sc. Maja Ćutić Gorup

AKADEMSKA GODINA: 2018./2019.

STUDENT: Denis Barbir

Rijeka, rujan 2019.

Sažetak

Cilj ovog rada je prijepis i prijevod grbovnice cara Ferdinanda II. Primarni izvor ili dokument grbovnice stavlja nam na raspolaganje Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja. Grbovnicu pronalazimo pod muzejskom oznakom PPMHP 14010. Kod grbovnice je riječ o prijepisu iz 1766. godine. Izvorni dokument se vraća na 1622. godinu kojom car Ferdinand II. dodjeljuje novi grb i dragulj te povlastice Georgu Steinbergeru. Kroatizirano ime Georg glasi Juraj, stoga će u ostatku verzije biti korišteno ime Juraj. U ovom radu pažnja je posvećena Ferdinandu II., caru Svetog Rimskog Carstva, poznatom po tome što je vladao u vrijeme Tridesetogodišnjeg rata. Slijede podatci o obitelji Stemberger koja je obitavala i na riječkom području i stoga je bitna za ovaj rad. Uz malo uloženog istraživačkog truda pronalazimo podatke i o povijesti Jurja Steinberger koji je glavna uloga ovog rada. Nadalje, slijedi kratak opis diplome i njezinog povijesnog konteksta. Ističe se razlika između prijepisa iz 1766. godine i prijepisa iz 1763. koji je obradio Goroslav Oštrić. Treba biti oprezan, naime, prijepis iz 1763. se odnosi na ispravu iz 1631. i Ugarsko kraljevstvo tj. isprava vrijedi za teritorijalno-administrativno područje Ugarskog kraljevstva. Prijepis iz 1766., koji je temelj ovog rada, implicira na godinu 1622. i Sveto Rimsko Carstvo, jer slično kao i s Ugarskim kraljevstvom, odredbe isprave iz 1622. godine vrijedi u Svetom Rimskom Carstvu kao posebnoj cijelini. Dakle, ako je prijepis mlađi ne znači nužno da je i izvorni dokument. Naravno tu su i jezične značajke na koje se treba posebno osvrnuti, jer je riječ o ispravi na ranonovonjemačkom i gotici. Stoga razjašnjavamo podjelu faza njemačkog jezika kroz povijest i jezične promjene u fazi ranonovonjemačkog jezika. Zatim su u radu napravljeni prijepis i prijevod isprave koja je upravo u ovom radu po prvi puta analizirana metodama pomoćne povijesne znanosti diplomatike. Za kraj nam ostaje opis grba koji se nalazi i opisuje u grbovnici. Grb je opisan pomoću metoda pomoćne povijesne znanosti heraldike pri čemu je otkriveno da je grb iz 1622. godine manje poznat od onoga iz 1631. godine. Dokaze pronalazimo kod Ivana von Bojničića koji se je bavio heraldikom. Na samom kraju slijedi zaključak u kojem je razjašnjena vrijednost ovog rada i otkrića.

Ključne riječi: *grbovnica, Juraj Steinberger, Ferdinand II., grb, Stemberger, diploma, ranonovonjemački, štit, Sveto Rimsko Carstvo, prijevod, prijepis*

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. FERDINAND II. - KRATKI ŽIVOTOPIS	2
2.1 RUDOLF II. - PRESUDNA ODLUKA	4
2.2 USPON I PAD	5
3. OBITELJ STEINBERGER	7
3.1 GEORG STEINBERGER	8
4. OPIS DIPLOME FERDINANDA II.	9
4.1 JEZIČNE ZNAČAJKE	10
5. PRIJEPIS DIPLOME	12
6. PRIJEVOD DIPLOME	18
7. OPIS GRBA	23
7.1 ŠTIT	23
7.2 KACIGA	24
7.3 KRUNA.....	25
7.4 NAKIT	25
8. ZAKLJUČAK	27
9. POPIS LITERATURE	28
10. POPIS PRILOGA.....	30

1. Uvod

U ovom završnom radu je obrađena diploma Ferdinanda II. kojom on nagrađuje Jurja Steinbergera. Koristeći metode rada pomoćnih povijesnih znanosti diplomatike i heraldike otkrit ćemo što se skriva iza još neobjavljene isprave. Prepreke na koje nailazimo su pismo gotice i njemački jezik. Ali dobrim poznavanjem njemačkog jezika i razumijevanjem gotice tekst isprave se lako iščitava. Daljnja prepreka se pojavila u prijevodu prijepisa teksta. Njemački jezik i njegova pravila su se mijenjala kroz četiri faze u prošlosti. Nama je u interesu faza ili razdoblje njemačkog jezika koje se proteže od 1350. do 1650. godine, a prema nekim lingvistima i do 1750. godine. To je upravo faza ranonovonjemačkog jezika ili povijesno gledano, razdoblje ranog novog vijeka. Budući da je jezik izložen stalnim promjenama, tako se i ranonovonjemački razlikuje od današnjeg njemačkog. Nadalje, neki izrazi su se zadržali još od najranije faze, stoga su nam potrebni rječnici iz svih faza prije ranonovonjemačke. Na izvornoj ispravi se nalazi nekoliko manjih oštećenja koja onemogućuju čitanje određenih dijelova. Oštećeni dijelovi su na mjestima presavijanja isprave tj. jedna žuta mrlja na ispravi, no oni su naznačeni u prijepisu. U diplomi se javlja i grb te njegov opis, to nam govori da je riječ o grbovnici. Grbovnicu je izdao Ferdinand II. i njome daruje novi grb, dragulj i povlastice dotičnom Jurjugu Steinbergeru. Tko je on? Odgovor ćemo pronaći kod Giovannia Koblera. Obitelj Stemberger ili Steinberger je značajna i za riječko priobalje, stoga je važnost ove isprave još veća. Konačno, važno je istaknuti i napomenuti da je naša isprava zapravo prijepis izvorne isprave iz 1622. godine. Prijepis te izvorne isprave je iz 1766. godine. Kako ćemo vidjeti, Ferdinand II. je 1622. nagradio i proglasio plemićima Steinbergere u Svetom Rimskom Carstvu. No, postoji i druga isprava koja je iz 1631. godine i njezi prijepis je objavljen na latinskom 1763. godine. Isprava iz 1631. godine se odnosi na prava Steinbergera u Ugarskom kraljevstvu. Dakle, prijepis starije isprave je mlađi od onog isprave iz 1631. Obama grbovnicama se dodjeljuje novi grb. Ali istraživanje je pokazalo da je grb iz 1622. manje poznat od onog iz 1631. Stoga je grb iz 1622. godine opisan metodologijom heraldike u ovom radu. Cilj ovog rada je saznati i istražiti što nam to skriva ova do sada neobjavljena isprava.

2. Ferdinand II. - kratki životopis

Ferdinand II. je rođen u jutarnjim satima 9. srpnja 1578. godine u Grazu. Ferdinand II. je sin Karla II. Unutarjoaustrijskog (1540.-1590.) i njegove supruge Marije od Bavorske (1551.-1608.). Ferdinand nije jedino dijete proizašlo iz toga braka, on je šesto dijete po redu. Njemu su prethodile četiri kćerke i jedan sin koji je već u svojim ranim mjesecima preminuo. Poznat je podatak da je Ferdinand rođen u dvorcu u Grazu, ali u kojoj prostoriji ostaje nepoznato. Naposljetku, niti datum krštenja nije poznat, pretpostavlja se da je kršten 20. srpnja 1578. godine. Ono što se može sa sigurnošću potvrditi je izvor njegova imena. Naime, novorođenče će dobiti ime prema svom djedu s očeve strane tj. Ferdinandu I. (1503.-1564.). No, kako je to bilo uobičajeno kod Habsburgovaca, Ferdinand I. je bio Ferdinandu II. ujedno i pradjed s majčine strane. O ranom djetinjstvu Ferdinanda II. nije nam puno toga poznato, no znamo da je obilježeno velikom pobožnošću Ferdinanda. Svrha izobrazbe i odgoja svakog budućeg habsburškog pretendenta na prijestolje bila je u duhu duboke pobožnosti i izrazitog katolicizma. Samo tako su se Habsburgovci mogli oduprijeti i očuvati od navale reformacije i protestantizma. Za odgoj u duhu velike pobožnosti pobrinut će se njegova majka, nadvojvotkinja Marija od Bavorske. Sve u svemu, Ferdinand II. se opisuje kroz svoje djetinjstvo kao sramežljiv, nesamostalan, demoraliziran i pobožan. Najveće poštovanje je iskazivao pred svojom majkom. Već u osmoj godini života Ferdinand je primljen na Sveučilište u Grazu koje je sufinancirao Karlo II. i upravo zato je ovako nešto bilo moguće. Intelektualne sposobnosti i vještine jednog osmogodišnjaka nisu niti približno razvijene i još manje se mogu nositi s fakultetskim obavezama. Ovakav jedna potez možemo interpretirati kao puko prikazivanje moći i prestiža, a ne pokušaj izobrazbe osmogodišnjeg djeteta. No, uskoro se javlja dublji problem. Graz tj. njegov rodni grad nije bio dobra podloga za izobrazbu budućeg protureformatora. Marija od Bavorske je planirala poslati Ferdinanda u Ingolstadt na daljnju izobrazbu. Ingolstadt se nalazi u Bavarskoj pa bi tim činom Ferdinandov ujak, vojvoda Wilhelm od Bavorske, preuzeo nadzor nad njime. Uz to su u Bavarskoj djelovali i isusovci. Karlo II. se je složio s ovom odlukom, jer ionako nije mogao protiv svoje odlučne supruge. No, nisu ga mogli poslati samo tako, bila su potrebna odobrenja i od strane drugih Habsburgovaca. Primjerice, Ferdinanda Tirolskog (1529.-1595.) pitalo se za mišljenje, jer do tada niti jedan potomak Habsburgovaca nije školovan u javnoj ustanovi. Konačno, većina se je pokazala blagonaklonim i donesen je zaključak o Ferdinandovom slanju u Ingolstadt. Dana 15. siječnja 1590. Ferdinand je krenuo iz Graza u pratnji dvorana. Pod

vodstvom dvorskog odgojitelja Ferdinanda prati oko četrdeset službenika koji će se brinuti o njegovom svakodnevnom životu, primjerice, kuhari, sluge i sl. Nakon putovanja, 9. ožujka 1590., započinje njegovo školovanje u Gimnaziji Ingolstadt. Studirao je marljivo, pohađao je nastavu iz dijalektike i retorike te književnost starorimskih klasika. S napunjenih četrnaest godina slušao je i politiku i etiku te uz to vježbao izgradnju kalendara koja je tada bila područje matematike. Uz školovanje, redovito je svakog dana odlazio na Svetu misu u župnu crkvu Sv. Mauricija. Jedina stvar koja je sputavala Ferdinanda bio je njegov slabašni imunitet. Zabrinjavajuće su bile velike boginje koje je dobio odmah nakon „nepoznate“ groznice. No, niti to nije spriječilo Ferdinanda u redovitom postu i vegetarijanskoj prehrani. Uz boginje, probleme mu je stvarala i izraslina na ramenu koja je bila očigledno nasljedna, jer isti problem je imala i njegova sestra. O razvoju i uzrocima izrasline ne znamo ništa, ali, zasigurno, izraslina neće ostaviti posljedice koje bi spriječile normalan život Ferdinanda, točnije, on će ju godinama sakrivati svojom odjećom. Nesputan svojim tjelesnim i zdravstvenim manama, Ferdinand je slobodno vrijeme provodio družeći se s isusovcima, uživajući u glazbi, jahanju, mačevanju, ali i u lovu. Tako se spominje pismo u kojem javlja majci da je prilikom jednog lova ubijeno sedam medvjeda, a zapanjujuće je da Ferdinand još uvijek nije napunio petnaest godina.¹

Kritike na račun druženja Ferdinanda i isusovaca stižu od strane Ferdinanda Tirolskog. Vojvoda od Tirola ističe krivicu isusovaca, jer prema njemu, isusovci su previše okupirali Ferdinanda II. i time ga zaglupili, demoralizirali i oslabili svojim redovničkim načinom života. A upravo sada je Ferdinand ulazio u pubertet tj. u period života u kojem bi se Ferdinand II. trebalo naučiti kako upravljati zemljom i ljudima. Mnogi su mu predbacivali i kritizirali ga, zbog nedovoljnog poznavanja rimskog prava ili oružja. Ali, ponovno ga je zaštitila njegova majka koja je tvrdila da sve što Ferdinand u životu treba je Božje povjerenje, a prema njoj, Ferdinand je to imao. Konačno, prošle su četiri godine i približavao se je kraj boravka u Ingolstadtu. Ferdinand II. je u teoriji boravio na stranom prostoru tj. u Bavarskoj, ali je u praksi postao stranac u vlastitoj domovini, Unutarnjoj Austriji, kojom bi uskoro trebao vladati. Korak bliže vlasti dogodio se je u srpnju 1590. kada je preminuo Karlo II. Ispostavilo se da je Ferdinandov oprost od oca prije odlaska u Ingolstadt bio ujedno i posljednji. Budući da je prilikom smrti oca Ferdinand II. imao tek dvanaest godina starosti, trebalo se je formirati Namjesništvo koje bi upravljalo Unutarnjom Austrijom sve do punoljetnosti Ferdinanda. Svađe oko Namjesništva bile su neizbježne, ali na koncu glavnu riječ su vodili nadvojvode

¹ FRANZL, 1987., 22-30

Ernst (1553.-1595.) i Maksimilijan (1558.-1618.) uz velik utjecaj Marije od Bavorske. Unutarnje stanje je dodatno narušavao i sveprisutni strah od Osmanlija koje su još uvijek bile u velikom osvajačkom zamahu i odavno na granicama Svetog Rimskog Carstva. Prilikom „presudne“ obrane Siska 1593. godine Ferdinand II., koji je još uvijek bio u Ingolstadtu, požalio je što nije sudjelovao u toj bitci, jer je upravo ova obrana bila ključna u preokretu rata protiv Osmanlija.²

2.1 Rudolf II. - presudna odluka

Budući da je Karlo II. preminuo, počelo se je odmah razmišljati o povratku Ferdinanda nazad u Graz. No, to nije bilo toliko jednostavno, odluka je bila u rukama cara. U to vrijeme carsku titulu nosio je Rudolf II. (1552.-1612.), koji je poznat po specifičnim osobinama. Kružile su različite priče o Rudolfu, da je melankoličan i da surađuje s mračnim silama. Zašto? Rudolf je stolovao u Pragu i bio zaokupljen različitim znanostima. Oko sebe je okupio umjetnike, znanstvenike, astronome, slikare i klesare, što nije toliko čudno. Ono što ga je činilo sumnjivim bili su tzv. crni umjetnici, alkemičari, mađioničari i astrolozi. Rudolf II. je carevao Svetim Rimskim Carstvom, Češkom, Moravskom, Šleskom i Ugarskom. Ali, mnogi su postavljali pitanje, može li on uopće vladati? Ferdinandu se je pružila prilika u ljeto 1594. godine, prilikom odlaska Rudolfa II. na sjednicu Rajhstaga u Regensburgu da se raspita kod Rudolfa o svom budućem povratku. No, Rudolf II. je bio previše odbojan prema vanjskom svijetu, pa tako i prema Ferdinandu II. i odbija ga primiti na audijenciju. Pitanje Ferdinandovog povratka u Graz postat će sveprisutno. U Ingolstadtu je sve bilo spremno samo se je čekalo na zeleno svjetlo. Proći će nekoliko mjeseci prije dopuštenja za povratak kući. Tako će, napokon, Ferdinand napustiti Ingolstadt i nikada se neće vratiti u njega. U ožujku 1595. godine Ferdinand se je vratio u Graz, kao većini nepoznati mladić.³

Ferdinand je napredovao, primjerice, s navršenih sedamnaest godina mogao je Wilhelma Bavorskog nazivati dobrim prijateljem. Ispovjednik, Bartolomej Viller, naučiti će Ferdinanda kako vladati što Ferdinand nikada neće zaboraviti. Ferdinand će postati nadvojvodom i regentom, ali u srpnju 1596. kada je trebao biti skoro punoljetan, neće mu biti odana počast.

²FRANZL, 1987., 31-35

³FRANZL, 1987., 36-38

Još uvijek je glavnu riječ vodila Marija od Bavorske pa je tako i s navršenih osamnaest godina Ferdinand tražio dopuste od majke. No, kako je Ferdinand stario tako su i problemi protestantizma sve više rasli, oni su narušavali unutrašnji mir. Izvana su prijetile Osmanlije, ali i Mletačka Republika koja je čekala na svaku priliku. Sukob protestanata Unutarnje Austrije i pobožnog Ferdinanda bio je neizbježan. Očekivano, Ferdinand će izaći kao pobjednik i protjerati oko 2500 protestanata. Ova pobjeda će biti vjerskog i političkog karaktera, no postavlja se pitanje koliko je ta pobjeda bila potrebna i politički korisna. U međuvremenu će Ferdinand oženiti Mariju Anu Bavorsku koju je poznao od mladosti. Vjenčanje će se održati 23. travnja 1600. u Grazu.⁴

2.2 Uspon i pad

Kao jednu od posljednjih etapa u Ferdinandovom usponu do carske vlasti možemo uzeti sukob cara Rudolfa II. i njegovog brata Matijaša (1557.-1619.). Ferdinand će se naći između dvaju braće i biti će primoran odabrati jednu stranu. Ali, na kraju ispada da je Rudolf II. izabrao Ferdinanda i to za svog zamjenika na Rajhstagu u Regensburgu 1607. Ferdinand će novu ulogu, carskog komesara, shvatiti jako ozbiljno. Rudolf II. se je zalagao za nastavak rata protiv Osmanlija. Dapače, smatrao je da se može odmah riješiti dvije muhe jednim udarcem: Osmanlija kao stalne vanjske prijetnje i uz to novonastale unutarnje prijetnje tj. njegovog brata Matijaša i ugarskog plemstva koje je s njim surađivalo. Protestanti su se prvi pobunili, prema njima je trebalo očuvati primirje s Osmanlijama i riješiti goruće probleme Carstva. Matijaš nije mirovao i njegovi zahtjevi nisu bili ograničeni samo na Unutarnju Austriju. Krenuo je direktno u Prag, gdje se je nalazila Rudolfova rezidencija. U svibnju 1608. u Libenu, mjestu prije Praga, sklopljen je sporazum kojim Rudolf II. prepušta sve svoje zemlje Matiji i automatski tim činom abdicira. Ferdinand koji je nastojao ostati politički neutralan, doživjet će u travnju mnogo veći šok od abdikacije Rudolfa. 29. travnja 1608. umire Marija od Bavorske, majka i osobna savjetnica Ferdinanda. Preboljevši ove gubitke, Ferdinandu se je život osmjehnuo. Protestantima, kojima je Rudolf bio dodijelio određene privilegije, trebalo je ponovno stegnuti obruč. Stoga, katolički svećenici i isusovci su vidjeli u Ferdinandu svoj spas. Krunjenje za kralja Češke predviđeno je za 19. srpnja 1617. Nadvojvoda Unutarnje

⁴FRANZL, 1987., 38-77

Austrije postaje češki kralj. 15. svibnja 1618. su Ferdinandu otvorena vrata prema poziciji ugarskog kralja, ali tek nakon krunidbe krunom sv. Stjepana mogao se je nazivati kraljem. Novopostavljenog vladara Matiju nije se previše pitalo za mišljenje, dapače, odnosi Matijaša i Ferdinanda bili su hladni, jer je Ferdinand suosjećao s Rudolfom i na koncu Rudolf je preferirao Ferdinanda. U završnoj fazi uspona na carsku poziciju pomoći će mu nemiri u Češkoj. Dolazimo do početne faze Tridesetogodišnjeg rata tj. do nemira u Pragu i konačno Praške defenestracije 23. svibnja 1618. Ovaj događaj će narušiti stabilnost Carstva i dovesti Matiju u probleme. O daljnjoj budućnosti Ferdinanda odlučiti će izborni knezovi. Konačno, 28. kolovoza 1619. knezovi se sastaju kako bi izabrali novog cara, jer je Matija preminuo u ožujku 1619. godine Nadbiskup od Mainza, nadbiskup od Trieri i nadbiskup Kölna su bili za Ferdinanda. Poslanik izbornog kneza Falačke bio je za Maksimilijana Bavarskog (1573.-1651.), isto kao i knezovi Brandenburga i Saske. Odluka je bila u rukama češkog kralja, točnije rečeno, u rukama Ferdinanda. On će očekivano glasati za sebe i odmah će poslanik falačkog kneza stati na njegovu stranu. Tako je Ferdinand osvojio većinu i osigurao si naslov „izabranog rimskog cara“. Novoizabrani car neće dugo uživati, jer Tridesetogodišnji rat je bio pred vratima. Slijedi trideset godina pobjeda i poraza, prevrata i izdaja, uspona i padova. Sve ovo će obilježiti nastavak života Ferdinanda II., koji ostaje i zapamćen kao car koji je vladao u vrijeme Tridesetogodišnjeg rata. Nakon smrti svojih supruga, svih svojih braća i sestara, otkucati će vrijeme i Ferdinandu II. Teško bolestan Ferdinand II. umire 15. veljače 1637. u 9 sati ujutro (Prilog 1.). Tijelo će biti prebačeno u Graz 21. ožujka 1637. u kojem Ferdinand nije bio već osamnaest godina.⁵

⁵FRANZL, 1987., 110-354

3. Obitelj Steinberger

Podatke o povijesti i porijeklu obitelji Steinberger tj. Stemberger pronalazimo u trećem izdanju djela Giovannia Koblera „*Memoriaper la storia della liburnicacitta di Fiume*“ i u djelu dr. Ivana von Bojničića, „*Der Adel von Kroatien und Slavonien*“. Kobler nam daje širi kontekst od Bojničića, ali treba istaknuti da je djelo Bojničića usmjereno na heraldiku.

Giovanni Kobler piše o riječkoj obitelji Stemberger koja potječe iz sela Stemberg s padine planine Catalano na Siciliji. Nakon preseljenja u 16. stoljeću, većina će ljudi koja je nosila prezime Stemberger od 16. stoljeća nadalje obitavati u Žabicama, Klani, Jelšanama, Trnovu i Gotniku na Krasu. U Rijeci su se nazivali isključivo Stemberger, sve do 17. stoljeća smatralo ih se Riječanima, Kastavcima i Vološćanima. Kobler tvrdi da su prva poznata imena obitelji Stemberger u Rijeci supružnici Bartol i Lukrecija Stemberger. Poznati su nam i njihovi sinovi: Ivan, Vinko, Juraj, Andrija i Aleksandar. Sinovi su rođeni u Rijeci u periodu od 1603. do 1617. godine.⁶

Nadalje, saznajemo i o svećeniku Jeronimu Stembergeru koji je služio u Jelšanama. On umire 1601. godine i u testamentu ostavlja 3000 zlatnika za zakladu „Monti di Pieta“ u Rijeci za izgradnju novog oltara Sv. Petra. I danas se u župnoj crkvi Uznesenja Blažene Marije Djevice nalazi portret grba obitelji Stemberger. Prema Kobleru je ovo dokaz da su postojali Riječani iz obitelji Stemberger i prije Bartola i Lukrecije.⁷ Naime, svećenik Jeronim umire 1601. godine, dok Bartol i Lukrecija dobivaju svoju djecu između 1603. i 1617. godine.⁸ Ako uzmemo u obzir minimalnu dob za reprodukciju kod Bartola i Lukrecije, ispostavlja se da je Jeronim u svakom slučaju bio stariji od njih dvoje i prema tome je Giovanni Kobler u pravu kada tvrdi da su postojali Stembergeri i prije Bartola i Lukrecije.

⁶ KOBLEK, 1896., 181

⁷ KOBLEK, 1896., 181

⁸ KOBLEK, 1896., 181

3.1 Georg Steinberger

Konačno, dolazimo do nama interesantnog Jurja Stembergera. Juraj će 1611. godine, kao komandant 3000 vojnika, priskočiti u pomoć gradu Bakru koji je bio pod opsadom Mlečana. Nizu službenog plemstva, kojeg je u Rijeci bilo oko 1800 ljudi, biti će pridodani Stembergeri dvama diplomama iz 1622. i 1631. godine. Od sada su nosili naziv „von Steinberg“ što ćemo vidjeti kasnije u prijepisu diplome. Ispravom iz 1622. godine su dobili status plemstva u Svetom Rimskom Carstvu, dok ispravom iz 1631. u Ugarskom kraljevstvu. U jednoj sličnoj ispravi od 5. kolovoza 1631. braća Juraj, Jeronim, Bartol i Ivan će dobiti status plemstva u Ugarskoj od strane cara Ferdinanda II. Dakle, riječ je o ispravi iz 1631. godine čiji je prijepis preveo, obradio i objavio Goroslav Oštrić. U djelu Goroslava Oštrića „*Monumenta heraldica*“ saznajemo o obiteljskom grbu ili štitu, prema opisu ima crveno - crna polja, u sredini tri brežuljka, dva konja i dva lava.⁹ Točniji prikaz grba pronalazimo kod Bojničića u djelu „*Der Adel von Kroatien und Slavonien*“ (Prilog 2.). Postoji još niz poznatih iz obitelji Stemberger, no oni nisu usko vezani s ovom temom.¹⁰

⁹OŠTRIĆ, 2002., 117

¹⁰KOBLER, 1896., 182

4. Opis diplome Ferdinanda II.

Diploma je pisana na njemačkom jeziku na papiru. U diplomi je preskočena invokacija i ona započinje intitulacijom Ferdinanda II. Slijedi inskripcija koja imenuje destinataru ili osobu kojoj je isprava namijenjena, u ovom slučaju je to Juraj Steinberger.¹¹ Ferdinand II. dodjeljuje Jurju novi, poboljšani grb i dragulj. Nadalje, navodi se i niz plemićkih povlastica koje on može koristiti. Povlastice se prenose i na njegove nasljednike i njihove daljnje nasljednike. Saznajemo da je Juraj Steinberger bio postavljen za sudca u Kranjskoj i upravo zbog njegove odanosti i naklonosti, biti će nagrađen titulom plemića.

Kod diplome Ferdinanda II. kojom on dodjeljuje, kao što je već navedeno, Jurju Steinberger novi grb i dragulj, bitno je naglasiti da je riječ o prijepisu diplome na njemački jezik iz 1766. godine. Točnije, isprava je ovjerena pečatom 13. svibnja 1766. godine. Pronalazimo i raniji prijepis diplome na latinskom jeziku od 2. srpnja 1763.¹² No, usporedbom dvaju prijevoda, prijevoda diplome iz 1763. od strane Goroslava Oštrića i prijevoda diplome iz 1766. koji se nalazi u ovom radu, dolazimo do zaključka da se obje isprave razlikuju u sadržaju. Izvorno je riječ o grbovnici od 5. kolovoza 1631. kojom Ferdinand II. dodjeljuje grb i titulu plemstva Jurju Stembergeru od Stemberga i njegovoj braći.¹³ Prva razlika između dvaju prijevoda je u tome što isprava iz 1763. navodi imena: „*Jurja Stembergera od Stemberga zajedno s Jeronimom, Bartolomejom i Ivanom, također Steinberger...*“¹⁴ Isprava iz 1766. godine ne spominje imena, niti ikoga drugoga imenuje osim Jurja Stembergera. Nadalje, ako usporedimo dataciju koja se nalazi na kraju sadržaja isprave iz 1766., navodi se šesnaesti dan mjeseca rujna 1622. godine, što bi značilo da je prijepis iz 1766. stariji od onog iz 1763. godine. Što je i točno.

Daljnji problem predstavlja samo prezime Steinberger, koje se javlja u različitim oblicima. U ispravi iz 1622. godine javlja se prezime „Steinberger od Steinberga“, Oštrić kada prevodi ispravu iz 1631. godine nailazi na prezime „Stemberger od Stemberga“. Dr. Ivan von Bojničić bilježi u svom djelu „*Der Adel von Kroatien und Slavonien*“ prezime „Stemberger“.¹⁵ Giovanni Kobler u svom djelu „*Memoriaper la storia della liburnica citta di Fiume*“ u

¹¹STIPIŠIĆ, 1972., 150

¹²OŠTRIĆ, 2002., 116

¹³OŠTRIĆ, 2002., 116

¹⁴OŠTRIĆ, 2002., 117

¹⁵SIEBMACHER, 1899., 175

trećem izdanju spominje prezime „Stemberg“.¹⁶ Možemo pretpostaviti da je Steinberger preinaka od Stemberg prilagođena njemačkom jeziku. Što nije niti pogrešno, jer nakon dodjeljivanja titule plemića 1622. godine, obitelj Stemberger će sada nositi ime „von Steinberger“. Očito je riječ o germaniziranoj verziji prezimena. Konačno, i opisi grbova dvaju diploma se razlikuju.

4.1 Jezične značajke

Već je spomenuto da je tekst pisan njemačkim jezikom i goticom kao pismom (Prilog 3.). Stoga je nužno izdvojiti određene natuknice o samome njemačkom jeziku i njegovom razvoju. Razvoj njemačkog jezika možemo pratiti kroz određene vremenske epohe. Većina lingvista ih prihvaća, no uvijek postoje oni drugog mišljenja. Prva epoha traje od 600. godine do 1050. i to razdoblje se naziva *Althochdeutsch* (*ahd.*) ili u prijevodu starovisokonjemački. Iduća epoha traje od 1050. do 1350. godine i riječ je o *Mittelhochdeutsch* (*mhd.*) ili srednjovisokonjemački. Od 1350. do 1650. traje *Frühneuhochdeutsch* (*fnhd.*) ili ranonovonjemački. Nastavlja se od 1650. do 1950. godine *Neuhochdeutsch* (*nhd.*) ili novovisokonjemački. Konačno, dolazimo do suvremenog, današnjeg njemačkog jezika ili *Gegenwartsdeutsch*.¹⁷ Nama su u interesu, vremenski gledano, periodi ranonovonjemačkog i novovisokonjemačkog jezika. Ipak je u ispravi navedena 1622. godina, a godina prijepisa je 1766. Budući da je riječ o prelasku između dvaju razdoblja možemo pretpostaviti da je došlo do nekih preinaka u prijepisu. No, prema nekim autorima ranonovonjemačka faza traje sve do 1750. godine, što bi umanjilo mogućnost pojave promjena u jeziku i ortografiji.¹⁸

Frühneuhochdeutsch se javlja u vrijeme humanizma i reformacije i sa sobom donosi određene glasovne promjene. Neke od promjena su primjerice promjena dužine samoglasnika, no nju ne možemo prepoznati na temelju pisanog teksta. Nasuprot tome, promjene koje možemo uočiti su promjene vokala. Dugi samoglasnici iz srednjovisokonjemačkog postaju diftonzi u ranonovonjemačkom, a taj proces se još naziva i „novonjemačkodiftongiranje i monoftongiranje“. Primjere za tu promjenu možemo prepoznati u tekstovima, pa tako *mhd. Iu* postaje *fnhd. eu*; npr. *mhd. liute* > *fnhd. Leute*. Leksem tj. imenica „Leute“ se je zadržala i

¹⁶ KOBLE, 1896., 181

¹⁷ LAZANIN, 2004., 24

¹⁸ LAZANIN, 2004., 27

danas u istoj formi.¹⁹ Primjer za ovu promjenu pronalazimo i u našoj ispravi, zamjenica *seinen* bi u srednjovisokonjemačkoj formi glasila *sînen*, dakle riječ je o promjeni mhd. \hat{i} >fnhd. *ei*.

Daljnji problem predstavlja nam pisanje velikih i malih slova tj. ortografija. Danas je uobičajeno da se sve imenice pišu velikim slovom. No, u tekstovima od 16. do 19. stoljeća pisanje velikog početnog slova nije dosljedno ili ustaljeno. Kao što nam i naša isprava dokazuje, ponekad se imenice pišu malim slovom, a glagoli, zamjenice ili pridjevi velikim slovom. Interpunkcije su sljedeći problem, jer njihovo pisanje, također, nije definirano. Tako se u našoj ispravi redovito ispred svakog veznika i (njem.*und*) stavlja zarez, što danas nije u praksi kod sastavnih veznika.²⁰ Zatim, odstupanja se javljaju i kod diftonga, tako se koristi *ey* umjesto *ei*. Primjerice, u našem slučaju koristi se *freyheit*, a ispravno bi glasilo *Freiheit*. Dakle, već samo kod jednog primjera imamo dva odstupanja, pisanje velikog slova i diftonga. Sanja Lazanin objašnjava i pojavu prijeglasa i to na primjeru koji se javlja i u ispravi Ferdinanda II., imenica *Grenze* tj. na hrvatskom granica je prema današnjim standardima pravilno napisana, dok u ispravi stoji u obliku *Gränitz*.²¹

Ovo su samo neke od značajki na koje treba pripaziti prilikom prijevoda i samoga razumijevanja teksta. No, ovo zasigurno nisu sve prepreke. Grafijska odstupanja u tekstovima ranog novog vijeka od onih današnjih su brojna. Primjerice, /b/ i /p/; /v/ i /u/; /d/ i /t/; /th/ i /t/; /c/ i /k/;...²² Sve ovo nam dokazuje da za uspješno čitanje diplome treba poznavati pravila, ali prije svega imati dobro razumijevanje njemačkog jezika.

¹⁹LAZANIN, 2004., 28

²⁰LAZANIN, 2004., 33-34

²¹LAZANIN, 2004., 34

²²LAZANIN, 2004., 36

5. Prijepis diplome

(1) Wir Ferdinand der Ander v: Gottesgnaden

(2) erwelter Röm. Kaiser, allzeit Mehrer des Reiches, in

(3) GERMANIEN, zu Hungern, Böheim, Dalmatie Croatie Slavonie König u.

(4) Ertzherzog zu Oesterreich, Herzog zu Burgund, zu Brabant, zu Steür, zu Khärndte, zu Crain, zu Eizenburg,

(5) zu Wirttemberg, ober und nider Schlesien, Fürst zu Swaben. Marggraf des h: Röm: Reichs, zu Burgau, zu Mahrn, ober und nider Lausnitz, gefürster Graf zu Habsburg, zu Tirol, zu Pfurdt, zu

(6) Khoburg, und zu Görtz. Landgraf in Elsaß, Herr auf der Windischen Marckt, zu Portenau, und zu Salinh.

(7) Bethene öffentlich mit diese Brief u. thun thund allmäniglich Wiewol wir aus Röm: Kaiserl: Höche u: würde,

(8) darein uns der Allmächtige nach seinen Göttlichen Willen gesezet hat, und zumallen aus angeborner Gütte, u: Müldigkeit, jederzeit geneigt Aller und je der unser und des h: Röm: Reiches auch unser Erblichen Königreiche, Fürstenthum und Lande, unterthanen und Getreuen, Ihr, Nutz aufnehmen und bestes

(9) ins gemein gnädiglich zu betrachten und zu befürdern. So wird doch Unser Gemüth billich mehr bewegt, den Jenigen vor der ist unser Gnaden und Gaaben, Ersprießen zu lassen, und Sie samt Ihren Nahmen, und Geschlecht zu deren weitem Wohlsart, aufnehmen, in mehrere Ehr. Würde,

(10) und andern sonderbaren Freiheiten und Bewilligungen zu bedenken welche nichtallein von Ehrlichen Redlichen wohlverdienten²³...her komen, sondern sich auch für sich selbstn aller Adelicher guten Sütten Tugend, und Wandels befleißn, und bennebens uns dem

(11) h: Reich und unsern Löbl: Haus Oesterreich mit unsigen und bestandiger dienstleistung vor andern gehorsamlich Treu und Gewartig sein. Wann wir dan gnädiglich angesehen,

²³ Na ispravi se nalazi žuta mrlja što onemogućuje jasno iščitavane jedne riječi u 10. retku.

wargenomen daß Erbar Redlichrs herkommen und Standt, auch Aderliche gute Sitten, Tugen, und

(12) Vernunft damit unß unser getreuer Lieber Georg Steinberger unser getreuen Landschaft in Krain bestelter virtel hauptman berumt wurdet, darzu die Getreue, Manliche Willige Dienstleistung welche unseren Lobl Haus Oesterreich uns dein Gemeinenwesen, nicht alleinsine

(13) Voraeltern, sondern auch Erselbsten nunmehr fast in die Vier und dreisig Jahr lang sowohl in friedens als in Kriegszeiten, in unterschiedlichen Verrichtungen, und gehabten Kriegs und anderen Befelchen darunter aber sonderlich auf unsern Granitzen und in unsern Königreich

(14) Hungern widir des Shriftlichen Nahmens Erbfeindt den Turken, wie auch zu Leftau, als daselbst gewelter Hauptman und in ander mehr Werg, Jederzeit möglichster zufriedenheit, unsers, und des gemeinenwesen Nutzen Emsiglich Oupfer und unvertroßen erwiesen und geleistet hat wie nichtweniger²⁴

(15) ... Krainerischen Viertel ... manschaft zu leisten sich beständiglich befleißigen thut, und dan das Krain solches gleichermaßen ins künftig gegen unß dem h: Römischen Reiches und unsern Lobl Haus Oesterreich zu thun unterthanigst urbedig und

(16) willig ist, auch wohl thun kan, mag und soll. So haben wir demnach gemelten Georg Steinberger zu gnadigster Erkantnus solches seinis Wohlverhaltens diese ... Gnade gethun und freiheit gegeben und Ihm mitallen... Kindernund derselben ...

(17) Erben, Mans und frauen verlohnen für, und für in Ewigzeit in den Sandt-Grad des Adels der recht Edlgebornen Leben und Thurnirs genoß und Rittermäsßigen Leuten erhebt darzu gewürdiget geschöpft, geadlet sie der Schar, Gesellschaft, und Gemeinschaft unserer und des h: Reiches auch un

(18) serer Erblichen Königreich fürstenthum und Landen, recht gebornen Lechens, und Thurnirs genossen und Rittermässigen Edlleuten zugeführt zu geselt und gleichet, allermassen, und gefreyt als ob sie von vier Ahnen, Vatter, und Mutter geschlechts beiderseits Lechen und Thurnirs genoß und Rittermässige Edlleute von

²⁴ Isprava je djelomično oštećena na mjestima vodoravnog presavijanja na početku 15. i duž 15. i krajem 16. retka teksta.

(19) alters hero gebohren weren, und zu mehrer gezeugnus und Gedachtnus solcher unser Gnaden, und Erhebung in den Stand und Grad des Adels haben wir gedachten Georg Stemberger sein voriges Wappen und Cleinot verandert, geziert, gebessert, und Ihme auch seinen ehelichen Leibs Erben

(20) und derselben Erbens Erben, das selbige hinfüro nachvolgender massen zu führen, und zu gebrauchen gnadiglich zugelassen, vergund verliehen Nahmlichen also, daß mit Namen sein soll Ein Blauer oder Lasurfarber Schild, darine auf einen Drey burglichten in der Mitte etwas mehr auf der Seiten

(21) erhöchten grünen Pergel ein dreispitziger Weißer oder Silberfarber Berg oder Steinfelssen also daß der mitler Spiz oder Schroffen höher als die Anderen beiden und vor deinselben ein Rothes Pferd mit offenen Maul ausgeschlagener Zungen, gegen der Rechtenseiten zum Sprung geneigt. Obdem Schildt ein

(22) freyer offener Adelicher Thurnirs helmd zur Rechten mit Roth und Weis oder Silberfarb und zurlinken mit Blau Gelben oder Goldfarber helmb:Decken und oben einer Gelb oder Goldfarbenen Königlichen Cron geziert, darob abermall auf einen drey purklichten grünen Bergel der dreispitzige fesen

(23) und Roß allerdings wie im Schild gestaltet erscheint. Alsdann solch verendert geziert und Gebessert Adelige Wappern und Kleinot, in mitte dis Gegenwartigen Briefs Gemallet und mit farben eigentlicher auß gestrichen ist. Thun und geben Ihnen solche Gnaden und freyheiten Erheben, würdigen schöpft

(24) und setzen sie also in den Standt und Grad des Adels Adlen fugen Geselen und gleichen Sie auch zu der Scharr Gesellschaft Gemeinschaft unser und des h: Reichs auch unser Erblichen Königreich Fürstenthum und Landen recht Edelgebohrn Lechen und Thurniers genosß und Rittermäsßigen Edlleuten Andern Zihren besse

(25) ren gonnen erlauben und Verleichen Ihnen obbemelte Adelich Wappen und Kleinot geschriebner massen zuführen und zu gebrauchen, Alles auß Röm: Kaisers: König: und Landsfürstlicher Macht vollkomenheit himit in Kraft die Briefs und mainen setzen und Wollen, daß nun für daßhin der obgenant Georg Steinberger alle sein Eheliche Leibs Erbn und derselben

(26) Erbens Erben, Mans und Weibs Verlohnem für und für Ewiglich Reecht Edel gebohrnen Lechens und Thurniers genoßen und Rittermässigen Edelleuth, sein geheißten und von weniglich an allen orthen und Enden in allen und jeglichen handlungen Gesellschafften und Sachen, Geist und Weltlichen, also gehalten, geehrt, genent und

(27) Geschrieben werden, auch darzue alle und jedlich Gnaden, Freyheiten, Ehr, Würde, Vortheil, Privilegien, Statuten, Recht, Gerechtigkeit Alter herkomen und Gewoheit haben. Als Beneficien auf Dumstiften, hoche und niedere Aembter und Lechen Geist u: Weltliche anzunehmen, zu epfangen und zu ha

(28) ben, und zu tragen mit andern unsern und des h: Reichs auch unserer Erblichen Königreich Fürstenthum, und Lande, recht Edlgebohrn Lechens Turnirs, Genossen und Rittermässigen Edelleuten in alle und jegliche Turnier zu Reitten, zu Turniren mit ihnen Lechen und alle andere Gericht und Recht zu spen, und der und

(29) aller Adelichen Handlungen Geschäften und Sachen, Inner und Ausserhalb Gerichts Theilhaftig Würdig, Empfänglich darzu Tauglich schlicklich und gut sein, auch an allen Enden dazugelassen und genomen werden, und sich des alles auch der obgeschriebenen Veränderte, gezihrt, gebeßerte Adeliche Wappen und Kleinot, in

(30) allen und jeglichen ehrlichen Redlichen Adelichen und Ritterlichen Gescheften und Sachen, zu Schimpf und Ernst in Stürmen, Streitten, Kämpfen Thurniren, Gestechen, Gefechten Ritterspillen Feldzügen, Paniern, Gezeltaufschlagen, Insigel, Petschaften, Kleinodien, Gemälden, Begräbnüßen, und sonst allem hal

(31) ten nach Ihren Ehren, Nothturften, Willen, und Wohlgefallen gebrauchen, und freyen sollen und mögen, Allermassen obsolches alles von Ihren vier Ahnen Vatter und Mütter Geschlechts beederseits Erblichen auf sye komen und gewesen weren, und als andere unsere und des h: Reich auch unser Königreiche fürstenthum, und

(32) Landen, recht gebohrne Wappen, Lechens und Thurnirs genoßen, und Rittermassigen Edelleuten, so solcher alles haben mit dergleichen Gnaden und Freyheiten für gesehen und begabet seyn, sich deren freyen und Gebraüchen von Recht und Gewohnheit von aller weniglich unverhindert.

(33) Mehreres damit oftgenanter Georg Steinberger unser Sanftmütigkeit mehreres zu spirren, hab, so haben wir Ihme auch diese besondere Gnad gethan, und Freyheit gegeben, Thun und

geben die Ihme, aus obgedachter Macht, hiermit wissentlich, und in Kraft dits Briefs, also, daß erlich samt allen seinen Eheliche

(34) Leibs Erben und derselben Erbens Erben Mans und Weibs Verlohenen hinfür in Ewigzeit gegen uns und jedermäniglich was Würden Standts oder Weesens dieseynen in allen Ieren Schriften Reden Titln Insigel, Geschäften, und Aembtern, nichts ausgenohmen aintweder von Steinberg oder Semberger von Steinberg nennen und schreiben

(35) Ihnen auch solcher Titul von allen unsern Cazleyen auß, und sonsten jedermäniglich gegeben werden sollen, und mögen. Und Gebieten hieraufallen und jeglichen Churfürsten fürsten, Geist und Weltlichen Praelaten, Graven, freyen Herrn Rittern Knechten Stadthaltern Landvögten Lanshaubtleuten, Landmarschalen, Landsverwesern, Haut

(36) leuten, Vitztomen, Vögten, Pflegern, Verwesern, Landrichtern, Amtleuten, Schultheisen, Burgermeistern, Richtern, Räthen, Khundigern der Wappen Ehrholden, Perstuanten, Burgern, Gemeinden, und sonst allen andern unsern und des Reichs auch unser Erblichen Königreich fürstenthum und Landen unterthanen und Getreuen, Geist u:

(37) Weltlichen was Würden Stands oder Weesens die seyn Ernstlich und Vestiglich mit diesen Brief und wollen das Sie vorbenanten Georg Steinberger von Steinberg, seine Eheliche Leibs Erben, derselben Erbens Erben, Mans und Weibs Verlohenen für und für in Ewigzeit als andere unsere und des heil: Reichs auch aller unser Erblichen

(38) Königreich fürstenthum, und Landen Recht Edelgebohrn Wappen Lechens und Thurnirs genoßen und Rittermässigen Edelleuten, in allen und jeglichen Geist und Weltlichen Ständten, Stiften, Gemeinschaften, Handlungen und Adelichen sachen wie vorstet annhemen, Halten zulaßen, würdigen, und Ehren, und sich aller andern oberzelte

(39) unser Kaiserl: König und Landsfürstlichen Gnaden und Adelichen freyheiten Ehren Würde, Vortheil, Privilegien, Statuten, Recht, Gerechtigkeiten, Gewonheiten, wie auch obbeschrieben, Verändert zihrt und besserten Wappen und Kleinot, und der obeinverleibten sonderbaren freyheit sich von Steinberg zunehnen und

(40) zu schreiben, samet und sonders in allen Geist und Weltlichen Handlungen und sachen, für und Außerhalb Gericht geruewiglich gebrauchen und genissen laßen, Sie dürfen gänzlich und allweg Handhaben und halten und daran nicht hindern noch Irren, auch darwider nicht thun noch daß jemand andern

(41) zu thun, gestalten in kein Weiß, als lieb einem jeden sey unser schwere ungnad und Straft und dazu ein Peen Nämlich fünfzig Marck Lothigs Goldts zu vermeiden die ein jeder so oft er frefentlich hierwider thelte unß halb in unser Camer und den andern Zalbentheil oftgenanten Georg von Steinberg seinen Ehelichen

(42) Leibs Erben, und derselben Erbens Erben unabläßlich zu bezahlen vefallen sein solle. Doch Andern die vielleicht dem vorgeschriebnen Adelichen Wappen und Kleinot gleich führen, an denselben ihren Wappen und Rechten unvergrifen und unschädlichen. Mit Urkhundt dis Briefs besiglet mit unseren Kaiser

(43) lichen anhangenden Insigel der gegeben ist in unserer Stad Wien den Sechzehenden Monatstag Septemberis des Sechzehnhundert und Zwey und Zwainzigsten Jahrs unserer Reiche des Könischen in Vierten des Hungerischen in fünften und des Böheimischen in Sechsten.

6. Prijevod diplome

- (1) Mi Ferdinand Drugi potpomognuti božanskom milošću
- (2) izabrani rimski car, uvijek uzvišenog carstva, u
- (3) NJEMAČKOJ, uz Ugarsku, Češku, Dalmaciju Hrvatsku i Slavoniju kralj i
- (4) nadvojvoda u Austriji, vojvoda u Burgundiji, u Brabantu, u Štajerskoj, u Koruškoj, u Kranjskoj, u Eisenburgu,
- (5) u Wüttembergu, gornjoj i donjoj Šleskoj, knez u Švapskoj. Markgrof Svetog Rimskog Carstva, u Burgau, u Moravskoj, gornjoj i donjoj Lužici, grof Habsburga, u Tirolu, u Fürthu, u
- (6) Koburgu i u Gorici. Zemaljski grof u Alzasu, gospodar Slovenske marke, u Pordenoni, i u Solanama.
- (7) Javno molimo ovim pismom i činimo čineći sveobuhvatno kako bismo od rimskog cara uzvišenog i časnog
- (8) gdje nas je svemoćni po svojoj božjoj milosti postavio, i sa svom urođenom dobrotom i odgovornošću, u bilo koje vrijeme sklon svima i ikome našem i iz Svetog Rimskog Carstva i u našim nasljednim kraljevstvima, vojvodstvima i pokrajinama, podanicima i odanima, vašu, korist prihvatiti i najbolje
- (9) zajedničko milostivo razmatrati i unaprijediti. Tako će naša narav biti prikladno dodatno pomaknuta, a na onima ispred nas je naše milosrđe i darovitost, da iznikne, i Vas s vašim imenom i spolom prema daljnjem dobročinstvu, prihvati, u mnoštvu časti, dostojanstva,
- (10) i uzme u obzir druge osobite slobode i odobrenja koja ne dolaze samo od iskrenih poštenih dobro zasluženih ..., već se i za samu sebe svake plemenite dobrote običaja vrline, i promjene sprovode, i pored nas
- (11) svetom carstvu i našoj slavnoj austrijskoj kući s našim stalnim uslugama ispred drugih poslušno budu odani i strpljivi. Kada milostivo pogledamo, uviđamo da je dostojanstvenog dobrog porijekla i staleža i plemenite dobrote, običaja, i

(12) razuma i time nam naš vjerni dragi Juraj Steinberger u našem vjernom kraju u Kranjskoj postavljen je u toj četvrti kao sudac i postao slavan, tu je i vjerna, muška dobrovoljna usluga koju našoj slavnoj austrijskoj kući nam daje tvoje zajedništvo, ne samo njegovi

(13) preci, nego i on sam sada skoro trideset i četiri godine kako u vrijeme mira tako i u vrijeme rata, u različitim poslovima, i proteklog rata i u drugim naredbama time se posebno misli na naše granice i u našem kraljevstvu

(14) Ugarskoj nasuprot pisanim imenom vječni protivnik Turaka, kako i Laftaua, kao samoimenovani sudac i u drugim poslovima, u svakom trenutku što veće mogućnosti zadovoljstva, našeg, i sveukupne koristi tjelesne žrtve i dokazao se marljivim i radio kao ne svatko

(15) ... Kranjske četvrti ... raditi kao skupina i stalno dozvoljavati da se utječe na njih, i zatim takvu Kranjsku na isti način ubuduće nad nas Svetom Rimskom Carstvu i staviti pod našu slavnu austrijsku kuću pokorno žrtvovati se i

(16) pristati, isto može, želi i treba. Tako smo prema tome spomenutom Jurju Steinbergeru u pokornoj spoznaji takvog njegovog dobrog vladanja tu ... milost učinili i dali mu slobodu i njemu sa svom ... djecom i s istim ...

(17) nasljedstvo, muža i žene dodijeliti za i za vječnost u razini staleža plemstva pravo plemenito rođenog života i turnira koji uživa i viteških ljudi time se ističe i stvorio je poštovanje, oplemenio je porodicu, društvo i zajednicu našu i onu Svetog Rimskog Carstva i

(18) našeg nasljednog kraljevstva kneževine i pokrajina, pravo rođenog osmijeha i turnira koji uživa i viteškim plemenitim ljudima pridani i uklopljeni i slični svima i oslobođeni kao da su od četiri pretka, oca i majke oba spola uživatelji osmijeha i turnira i viteških plemenitih ljudi od

(19) mnoštva stariji bili su rođeni i prema brojnim svjedočenjima i pamćenjima takvih naših milosti i podizanja u stalež i razinu plemstva promijenili smo spomenutom Jurju Stembergeru njegov prijašnji grb i dragulj, ukrašen, poboljšani i njemu i njegovu časnom bračnom nasljedniku

(20) i istog nasljednika nasljednika, nadalje će isto to slijediti mase koje ga prate i njihovo korištenje milostivo dozvoliti, na temelju toga dodjeljujemo imenovanom, da s imenom njemu treba pripasti plavi ili glazurom obojani štit u njemu u sredini na tri dijela razdijeljen malo više na rubovima

(21) uzdignuta zelena brda i bijela ili srebrno obojena planina ili kamena stijena s tri vrha tako da je središnji vrh ili obronak viši nego ostala dva i ispred istoga stoji crveni konj s otvorenom čeljusti i ispruženim jezikom, na desnoj strani naginje na skok. Iznad štita

(22) slobodna otvorena plemićka turnirska kaciga s desne strane s crvenom ili bijelom ili srebrnom i s lijeve strane s plavo žutim ili zlatnim plaštem kacige i iznad njega ukrašen žutom ili zlatnom kraljevskom krunom, iznad toga ponovno na tri dijela razdijeljena zelena brda, stijena s tri vrha

(23) i konj samo ovaj puta javlja se kao na štitu. Kada su tada takav promijenjeni ukrašeni i poboljšani plemićki grb i dragulj, u sredini ovog ovdašnjeg pisma naslikani i obojani bojama točnije. Čine i daju Vam takve milosti i slobode uzdignutost, stvaraju poštovanje

(24) i stavljaju Vas u stalež i razinu plemstva plemenitog i zajednički sjedinjavaju i izjednačuju Vas s našom porodicom, društvom, zajednicom i onom Svetog Carstva i naših nasljednog kraljevstva, kneževine i pokrajina pravo plemenito rođenog osmijeha i turnira koji uživaju i viteških plemenitih ljudi promjenu ukrase poboljšane

(25) si priuštimo i dozvoljavamo i dodjeljujemo Vama gore spomenutom plemeniti grb i dragulj da ih dobijete pisanim putem i da ih koristite, sve u potpunosti od strane rimskog cara, kralja i moći zemaljskih kneževa stupa na vlast ovim pismom, da od sada gore spomenuti Juraj Steinberger sva svoja nasljedstva nasljednika iz braka i istog

(26) nasljednika nasljedstva, od muža i žene dodijeljeno za i za vječnost pravo rođenog plemenitog osmijeha i turnira koji uživa i viteških plemenitih ljudi, namijenjeno je i treba biti od strane pojedinih na svim mjestima i krajevima u svim mogućim poslovima, zajednicama i stvarima, duhovnim i svjetovnim, dakle održavan, poštovan, imenovan i

(27) napisan i uz to još dolaze sve i svaka milost, sloboda, čast, dostojanstvo, pogodnost, privilegija, pravilo, pravo, pravednost, dob, porijeklo i običaj. Kao beneficije na konvikte, visoke i niske službe i time poprimiti i prihvatiti osmijeh duhovni i svjetovni i sva ostala pravila i imati

(28) i nositi ih s ostalima našim i onima Svetog Carstva i našeg nasljednog kraljevstva i kneževina i pokrajina, pravo plemenito rođenog osmijeha i turnira koji uživa i viteških plemenitih ljudi u svim i svakom turniru jahati, turnirima sa svojim osmijehom i sve ostale sudski i pravno zatvoriti i one i

(29) sve plemenite radnje, poslove i stvari, kaznene postupke unutar i izvan sudnice dostojanstveno, pristupačno pri tome pogodno, dolično i dobro postupiti i u svim krajevima tome biti ovlašten i koristiti i svemu tome se pridodaje gore navedeni promijenjeni, ukrašeni, poboljšani plemeniti grb i dragulj, u

(30) svim i svakom časno dobrom plemenitom i viteškom poslu i stvarima, za poniženje i ozbiljnost u olujama, svađama, borbama na turnirima, borbama kopljima, mačevanju, viteškim igrama, vojnim kampanjama, pečenjima, sastavljanjima šatora, pečačenju, pečatima, draguljima, slikama, sprovodima i mnogo čemu

(31) držati do Vaše časti, pozive upomoć, volju i užitak koristiti i slaviti trebaju i mogu, sve to zajedno je od vaših četiri predaka, oca i majke oba spola nasljedna došlo bi u vaše ruke i bilo bi na vama i kada su drugi naši i oni Svetog Castva i našeg kraljevstva, kneževine i

(32) pokrajina, pravo rođenog pečata, osmijeha i turnira uživatelji i viteških plemenitih ljudi, stoga nakon svega ima sve iste milosti i slobode za vidjeti i biti će nadaren, njima se treba veseliti i koristiti s pravom i navikom od nekolicine samo opovrgljivim.

(33) Time više puta često spominjani Juraj Steinberger osjeća našu dobronamjernost, tako smo mu i učinili ovu posebnu milost i dali smo mu slobodu, činimo i dajemo mu gore izmišljenu moć i ovime znajući i moći ovog pisma, znači, da iskreno sa svim svojim bračnim

(34) nasljednicima i istih nasljednika nasljednika muža i žene dodjeljujemo ovime za vječnost nasuprot nas i sve zajedno što čast, stalež ili biće neka oni budu u svim Vašim pismima, govorima, titulama, pečatima, poslovima i službama, da ne budu isključeni od strane Steinberga ili Sembergera od Steinberga zvali i pisali

(35) Vama takve titule i od naših svih kancelarija i od svakog trebaju i žele biti davane. I naređuju ovom prilikom svima i svakom izbornom knezu knezu, duhovnom i svjetovnom prelatu, grofu, slobodnom gospodinu, vitezu, kmetu, guverneru, ovršitelju, pokrajinskim guvernerima, pokrajinskim maršalima, pokrajinskim upraviteljima, vrhovnim

(36) ljudima, zamjenicima, sudskim izvršiteljima, upraviteljima obrane, upraviteljima, pokrajinskim sudcima, službenicima, načelnicima, gradonačelnicima, sudcima, vijećnicima, stručnjacima za grbove, počasnim, ustrajnim građanima, zajednicama i svim ostalim našim i od carstva i našeg nasljednog kraljevstva, kneževina i pokrajina, podanicima i odanima, duhovnim i

(37) svjetovnim što časti, staleža ili bića koji su ozbiljni i uporni s ovim pismom i žele da Vi prije spomenuti Juraj Steinberger od Steinberga, vašeg bračnog nasljednika nasljedstva, istog nasljedstva nasljedstvo, muža i žene dodijelimo za i za vječnost kao ostali naši i Svetog Carstva i našeg nasljednog

(38) kraljevstva, kneževina i pokrajina pravo plemenito rođenog grba, osmijeha i turnira koji uživaju i viteških plemenitih ljudi u svim i svakom duhovnom i svjetovnom staležu, pravilu, društvu, radnjama i plemenitim stvarima kako se ističe prihvatiti, pridržavati ih se, poštivati i štovati i svim ostalim gore navedenim

(39) naš carski kralj i izborne kneževske milosti i plemenite slobode poštovati, časti, prednosti, privilegije, statuti, prava, pravednosti, navike, kao i gore napisani promijenjeni i poboljšani grb i dragulj i gore oživljenim iznimnim slobodama, da se od strane Steinberga navedu i

(40) napišu, zajedno i inače u svim duhovnim i svjetovnim radnjama i stvarima, unutar i izvan sudnice koristiti bez prepreka i uživati, Vi smijete u potpunosti i u svakom slučaju imati ruku i držati i u tome ne oklijevati ili se varati niti protiv toga djelovati da još netko drugi

(41) radi, ne biti odjeven u bijelo, neka bude pristojna prema svakome naša teška nemilost i kazna i uz to kaznu u vrijednosti 50 maraka lota zlata izbjeći koju svako toliko netko često počini prekršajem i time se ponovno dijeli pola u našu komoru i drugi ostatak često spomenutom Jurju od Steinberga njegovom bračnom

(42) nasljedniku nasljedstvu i istog nasljednika naseljeniku obavezno bi trebao isplatiti. Ali, promjene koje možda vode do predviđenog plemenitog grba i dragulja, ne utječu i bezopasne su za isti Vaš grb i dragulj. S ispravom ovog pisma zapečaćenog našim carskim

(43) priloženim pečatom koji je izdan u našem gradu Beču šesnaestog dana mjeseca rujna tisuću šesto dvadeset i druge godine našeg Carstva, četvrte u kraljevstvu, pete u Ugarskoj i šeste u Češkoj.

7. Opis grba

U ovom dijelu rada biti će opisan grb koji se nalazi u sredini dokumenta (Prilog 4.). Prikaz grba započinje u ravnini sa 7. retkom teksta i završava u ravnini s 24. retkom. Potrebno je odmah naglasiti kako je prikaz grba djelomično oštećen i određeni dijelovi su manje vidljivi zbog presavijanja dokumenta. Sudeći prema poziciji grba i prema sadržaju teksta isprave, zaključujemo da je ovdje riječ o grbovnici ili armalu. Grbovnice su povelje kojima su vladari ili plemstvo darivali tj. dodijeljivali grbove. Podrazumijeva se da su grbovi bili u tom slučaju u povelji oslikani i opisani.²⁵ Prilikom opisa grba koristit ćemo metode heraldike. Na prvi pogled primjećujemo da grb ima štit, koji je ujedno i glavni dio grba.²⁶ Nadalje, tu su još kaciga, kruna, plašt i naravni likovi životinja. U nastavku će svaki od istaknutih elemenata grba biti će analiziran i opisan. Za kraj je važno još istaknuti da je grb isto kao i ostatak povelje nacrtan rukom, a zbog toga je svaka pojava boje u grbu isključena. No, na temelju opisa grba u sadržaju teksta možemo pretpostaviti koja boja kamo pripada. Iz teksta iščitavamo i prevodimo opis grba: *njemu treba pripasti plavi ili glazurom obojani štit u njemu u sredini na tri dijela razdijeljen malo više na rubovima uzdignuta zelena brda i bijela ili srebrno obojena planina ili kamena stijena s tri vrha tako da je središnji vrh ili obronak viši nego ostala dva i ispred istoga stoji crveni konj s otvorenom čeljusti i ispruženim jezikom, na desnoj strani naginge na skok. Iznad štita slobodna otvorena plemićka turnirska kaciga s desne strane s crvenom ili bijelom ili srebrnom i s lijeve strane s plavo žutim ili zlatnim plaštem kacige i iznad njega ukrašen žutom ili zlatnom kraljevskom krunom, iznad toga ponovno na tri dijela razdijeljena zelena brda, stijena s tri vrha i konj samo ovaj puta javlja se kao na štitu.* Ovaj opis potvrđuje i sustav koloriranja grbova koristeći crte ili linije.

7.1 Štit

Kao što je već navedeno štit je polazna točka svakog grba, stoga opis grba započinje od štita. Budući da grb nije obojan iz sadržaja grbovnice iščitavamo da je štit plave boje. Ovo potvrđuje i sustav crta, jer je vanjski dio ili rub štita iscrtan vodoravnim crtama koje označavaju plavu boju. Unutarnji rub štita je isprepleten vodoravnim crtama i točkastim

²⁵ZMAJIĆ, 1996., 15

²⁶ZMAJIĆ, 1996., 21

obrisom štita što implicira zlatnu ili žutu boju, unatoč tome ona se ne spominje u opisu.²⁷ U srcu štita nalazi se prikaz konja koji je osvojen na stražnje noge i na lijevu stranu tj. na heraldičku desnu stranu. Kao što stoji u opisu konj ima ispruženi jezik i ispunjen je okomitim crtama što ukazuje na crvenu boju.²⁸ U podnožju štita nalaze se tri brda od kojih je središnje uzdignuto. Konj je osvojen nogama na središnje brdo. Konj je u ovom slučaju naravni lik i prema podijeli spada u skupinu četveronožnih životinja. Konj je nerijetka pojava u heraldici, on je suputnik svakog viteza i u ovom prikazu nije osedlan.²⁹ Brda su opisana zelenim, što potvrđuju i kose crte koje ukazuju na zelenu boju.³⁰ U pozadini konja se nalazi planina ili stijena koja također ima tri vrha od kojih je središnji najviši. Stijena se proteže od podnožja štita pa sve do glave štita. Stijena je opisana kao bijela ili srebrna, sudeći prema sustavu crta ona nije ispunjena već je prazna što implicira na srebrnu boju.³¹

7.2 Kaciga

Nakon štita slijedi druga najvažnija sastavnica svakog grba, a to je kaciga s nakitom. Ona se javlja gotovo u svim slučajevima povrh štita pa tako i u našem slučaju. Kacigu prate još i ukrasi i plašt. Kod kaciga razlikujemo podjelu na: kablastu, turnirsku i na kopču.³² U grbovnici se opisuje i spominje upravo turnirska kaciga. Turnirska kaciga nastaje prilagodbom za konjičku borbu ili dvoboje kopljima. Do takvih dvoboja dolazi na turnirima, što objašnjava njezino ime. Kod turnirske kacige je specifičan donji, izbočeni dio koji je sprječavao probijanje protivničkog koplja kroz prorez. Uz to, turnirska kaciga je i prema obliku niža i uža.³³ Iz sadržaja grbovnice ne saznajemo ništa o bojama kacige, već samo o plaštovima s lijeve i desne strane. No, kaciga je ipak ispunjena sustavom crta što implicira na određene boje. Donji, izbočeni dio koji je ujedno i zaštita od probijanja koplja je okomitim crtama podijeljen u pet dijelova. Svaki dio je ispunjen kosim crtama što ukazuje na zelenu boju. Dio kacige oko očiju i iznad izbočenog dijela je ispunjen vodoravnim crtama što označava plavu boju. Konačno, dio koji štiti vrat je također ispunjen vodoravnim crtama,

²⁷ZMAJIĆ, 1996., 23

²⁸ZMAJIĆ, 1996., 23

²⁹ZMAJIĆ, 1996., 35

³⁰ZMAJIĆ, 1996., 23

³¹ZMAJIĆ, 1996., 23

³²ZMAJIĆ, 1996., 66

³³ZMAJIĆ, 1996., 66

dakle plavom bojom.³⁴ Nad kacigom su ispružena dva plašta jedan na desnu stranu, a drugi na lijevu. Prikazani su poput letećih vrpca koje bi dobivale boje na temelju onih korištenih u štitu.³⁵ Prema opisu grba heraldička lijeva strana plašta ili vrpce je plavo žute boje, što se poklapa sa sustavom crta, jer imamo dijelove ispunjene vodoravnim crtama i dijelove ispunjene točkicama. Obje boje, plava i žuta ili zlatna, javljaju se u štitu.³⁶ Heraldčki desna strana je prema opisu grbovnice crvene i bijele tj. srebrne boje. Analizirajući sustavom crta pronalazimo dijelove ispunjene okomitim crtama, dakle crvenom bojom i dijelove koji su prazni tj. srebrni ili bijeli.³⁷ Crvena i srebrna su također u štitu, naime konj je crvene boje, dok su stijene srebrne.

7.3 Kruna

Povrh kacige se nalazi kruna koja je simbol čina i dostojanstva.³⁸ Kruna je prema opisu zlatne boje, što potvrđuje i sustav crta tj. ispunjena je točkicama. Vrstu krune je teško odrediti, jer ona nema uobičajene šiljke na kojima bi se nalazile srebrne kuglice.³⁹ Vidljiv je jedan središnji šiljak koji se grana u tri šiljka i u središtu je nešto nalik dragulju. Možda je riječ upravo o dragulju koji se uz grb daruje Jurju Steinbergu. No, boju samog dragulja je nemoguće odrediti jer je grbovnica na tom dijelu oštećena presavijanjem. Slijeva i desna od središnjeg šiljka su sa svake strane po jedan šiljak i na rubu krune isto, samo su ovi rubni uvinuti prema unutra.

7.4 Nakit

Kada je riječ o nakitu, česta su pojava naravni likovi i to oni koji su se već pojavili u štitu, ali ne mora biti uvijek tako. U grbu Jurja Steinberga se javlja isti konj u identičnom prikazu kao na štitu, što se ističe i u opisu grba. Naime, riječ je o istom crvenom konju koji gleda na desnu

³⁴ZMAJIĆ, 1996., 23

³⁵ZMAJIĆ, 1996., 67

³⁶ZMAJIĆ, 1996., 23

³⁷ZMAJIĆ, 1996., 23

³⁸ZMAJIĆ, 1996., 69

³⁹ZMAJIĆ, 1996., 70

heraldičku stranu, osobljen na stražnje noge, ispruženog jezika, stoji na zelenim brdima i iza njega su srebrne stijene.

Zaključno, grb na povelji je prikazan unutar okruglog okvira i unutrašnja pozadina iza grba je ukrašena kosim crtama, dakle zelenom bojom i točkicama koje su spiralno poredane, dakle riječ je o zlatnim spiralama. Grb nema grbovni zastor, niti geslo, niti bojni poklik.⁴⁰

⁴⁰ZMAJIĆ, 1996., 72

8. Zaključak

Zaključno, prijepis i prijevod grbovnice Ferdinanda II. Jurjugu Steinbergeru iz 1766. godine otkrivaju nam nove zanimljive podatke. Povijesno gledano bilo je poznato da su postojale dvije grbovnice Ferdinanda II., ona iz 1622. i iz 1631. godine. Noviji prijepis grbovnice iz 1631. je objavljen 1763. godine. Na temelju ovog rada znamo da je prijepis grbovnice iz 1622. godine objavljen 1766. godine. Možemo reći da je cilj iz uvoda uspješno postignut. Saznali smo da je Jurajg Steinberg dobio novi, poboljšani grb i dragulj od strane cara Ferdinanda II. Grbovnica nam je otkrila kako je izgledao grb iz 1622. godine, koji će se grbovnicom iz 1631. ponovno promijeniti. U ovom radu nisu uspoređena oba grba, ali su priloženi isječci oba grba koji jasno pokazuju razliku (Prilozi 2. i 4.). Prijepis i prijevod isprave su upotpunjeni dodatnim informacijama koje nam daju povijesni kontekst. Car Ferdinand II. će nakon burnog djetinjstva i sporova cara Rudolfa II. i njegovog brata Matije je preuzeo carsku krunu u predvečerje Tridesetogodišnjeg rata. Njegova vladavina je zapamćena upravo po sukobima lige i unije. No, grbovnice iz 1622. i 1631. godine pokazuju da je Ferdinand uspijevao voditi i administrativne poslove uz vojne obaveze. Povijest obitelji Stemberger se veže i uz priobalje Rijeke. Tako saznajemo tko je bio Jeronim Stemberger, ali i tko je bio, nama bitan, Juraj Stemberger. Stoga je ova isprava važna i doprinosi i nacionalnoj povijesti. Povezujući povijesni kontekst i sadržaj isprave, lakše je razumjeti prijevod. Prostor za preinake u prijevodu i prijepisu je širok i otvoren.

9. Popis literature

Primarni izvor :

1. Diploma Ferdinanda II. GeorguSteinbergeru iz 1766., inv. br. PPMHP 14010

Sekundarna literatura:

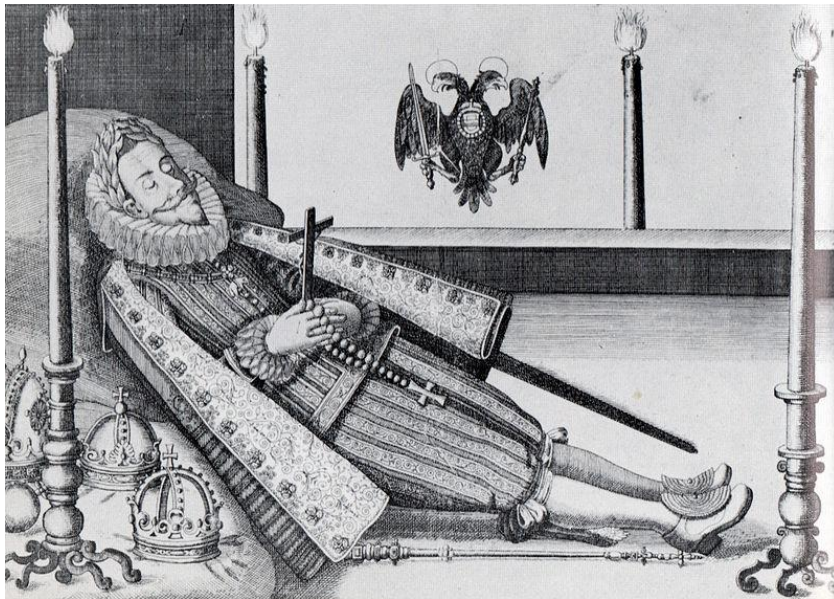
2. Johann FRANZL, *Ferdinand II. Kaiser im Zwiespalt der Zeit*, Graz, Styria, 1978.
3. Giovanni KOBLER, *Memoria per la storia della liburnica citta di Fiume*, Rijeka, Stabilimento tipo-litografico Fiumano di E. Mohovich, 1896.
4. Sanja LAZANIN, *Priručnik iz njemačke paleografije*, Zagreb, Tipex, 2004.
5. Goroslav OŠTRIĆ, *Monumenta heraldica. Izbor iz heraldičke baštine Primorsko-goranske županije*, Rijeka, Pomorski i povijesni muzej hrvatskog primorja Rijeka, 2002.
6. Rudolf SCHÜTZEICHEL, *Althochdeutsches Wörterbuch*, Tübingen, Max Niemeyer Verlag, 1974.
7. Johann SIEBMACHER, *J. Siebmacher's grosses und allgemeines Wappenbuch in einer neuen, vollständig geordneten und reich vermehrten Auflage mit heraldischen und historisch-genealogischen Erläuterungen. Der Adel von Kroatien und Slavonien. von Dr. Ivan von Bojnicic*, Nürnberg: Bauer und Raspe, 1899.
8. Jakov STIPIŠIĆ, *Pomoćne povijesne znanosti u teoriji i praksi*, Zagreb, Školska knjiga, 1985.
9. Bartol ZMAJIĆ, *Heraldika, Sfragistika, Genealogija, Veksikologija. Rječnik herladičkog nazivlja*, Zagreb, Golden marketing, 1996.

Internetski izvori:

10. Oskar REICHMANN, *Frühneuhochdeutsches Wörterbuch. FWB - Online*, URL: <https://fwb-online.de/> (pristupljeno 20.7.2019.)

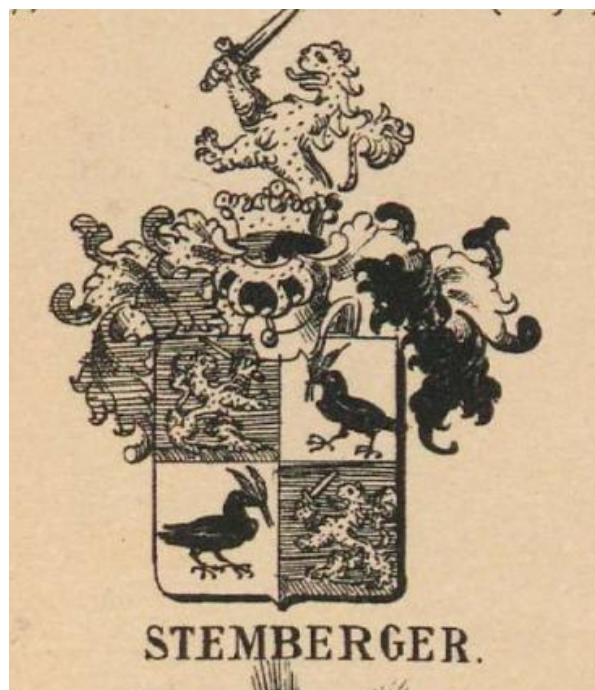
11. Gerhard KÖBLER, *Mittelhochdeutsches Wörterbuch*, 2014., URL:
<https://www.koeblergerhard.de/mhdwbhin.html> (pristupljeno 20.7.2019.)

10. Popis priloga

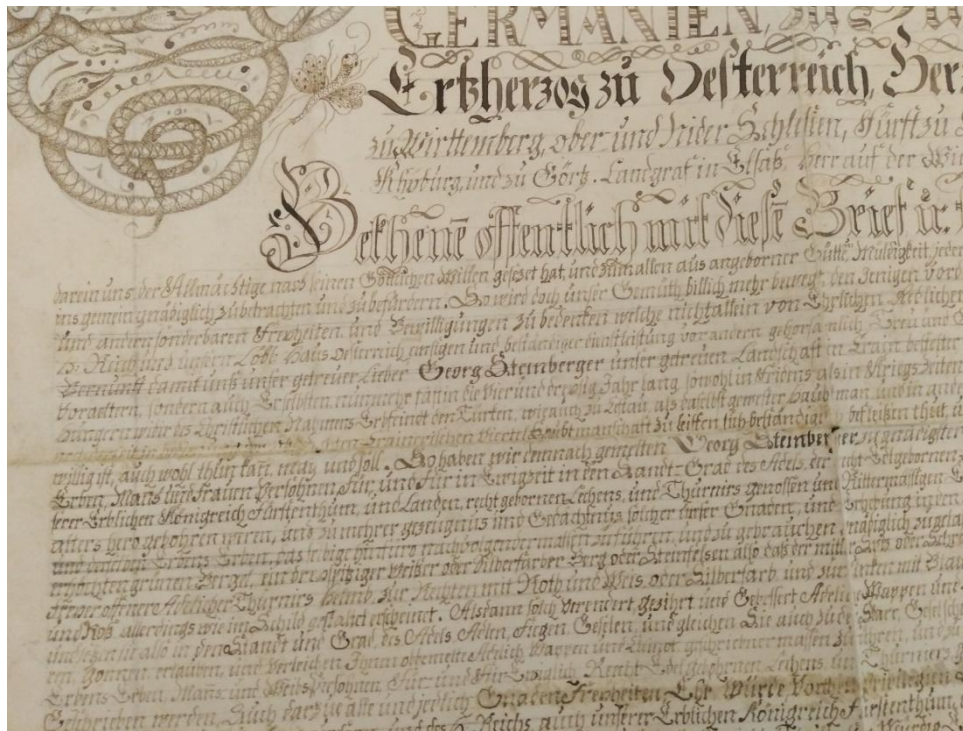
Prilog 1. - Ferdinand II. na smrtnoj postelji, nepoznati autor, URL:

<https://de.wikipedia.org/wiki/Datei:FerdinandII.Totenbett.JPG> (pristupljeno 6.8.2019.)

Prilog 2. - prikaz grba obitelji Steinberger iz 1631. godine, Ivan von Bojničić, *Der Adel von*

Kroatien und Slavonien, str. 383

Prilog 3. - isječak diplome Ferdinanda II. Georgu Steinbergu iz 1766. godine. inv. br. PPMHP 14010

Prilog 4. - prikaz grba obitelji Steinberger iz 1622. godine, inv. br. PPMHP 14010